

งานปักลูกเต๋อย

ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง

กล่องความรู้กินได้

Knowledge Box Set

ผู้จัดทำ นางกัณฑ์นา ใจสุวรรณ

หน่วยงาน วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

งานปักกลูกเดือย

ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง

กล่องความรู้กินได้

Knowledge Box Set

กล่องความรู้กินได้ คือ บริการความรู้แบบ One Stop Service ที่จัดไว้ให้บริการประชาชน โดยการคัดสรรสื่อความรู้ประเภทต่างๆ (หนังสือ รูปภาพ สื่อมัลติมีเดีย ตัวอย่าง และแหล่งค้นคว้าอ้างอิง) มาจัดรวบรวมไว้ในกล่องเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ และเป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้เริ่มต้นศึกษาหาความรู้เพื่อการทำมาหากินได้ง่ายๆ

คำแนะนำในการใช้บริการกล่องความรู้กินได้

กล่องความรู้กินได้มีไว้สำหรับให้บริการภายในห้องสมุดเท่านั้น หากต้องการยืมหนังสือหรือสื่อมัลติมีเดียอื่นๆ ที่อยู่ภายในกล่อง กรุณาติดต่อเคาน์เตอร์บริการ

"ร่วมแบ่งปันความรู้ ด้วยการใช้อีกอย่างระมัดระวัง"

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน
“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ส่วนที่ 1 :

ทำไมต้อง

“งานปักลูกเดือย
ภูมิปัญญาบนผืนผ้าทอกะเหรี่ยง”

โครงการศูนย์ความรู้ในใจ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

กะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- สะกอ หรือยางขาว หรือ ปาเกอญอ (แปลว่า คน) เป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุด
- โป หรือ โพล์ อยู่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำพูน
- ปะโอ หรือ ตองสุ
- บะเว หรือ คะยา

ถิ่นฐานเดิมของกะเหรี่ยงอยู่บริเวณมองโกเลียมากกว่า 2,000 ปี ต่อมาต้องหนีภัยจากการรุกรานของจีนมุ่งเข้าสู่เขต กอเยร์นลงมาทางใต้เรื่อยๆ ตั้งแต่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ลุ่มน้ำสาละวิน มาถึงคอคอดกระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยในตอนปลายศตวรรษที่ 18 ในรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ผ้าทอกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงมีภูมิปัญญาด้านการทอผ้าจน
เป็นวัฒนธรรมประจำเผ่า

การทอผ้าของชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ)
บ่งบอกถึงการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายพึ่งพาตนเอง

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปลุกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

1.1 ความสำคัญของอาชีพ

อาชีพ “งานปลุกเดือย” ถือเป็นภูมิปัญญาที่เริ่มหาย เนื่องจากต้องเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลายโดยใช้ลูกเดือย สามารถวางแผนได้ ใจเย็น เพราะเป็นงานที่ละเอียด

นอกจากนั้น ลูกเดือย มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต การผลิตข้าวไร่ เพราะชาวกะเหรี่ยงมีการเพาะปลูกข้าวไร่ ร่วมกับพืชพันธุ์ชนิดอื่นๆ ทั้ง พริกกะเหรี่ยง ฟัก แตง ผักกาด ผักชนิดอื่นๆ ที่ใช้ในการบริโภคในครัวเรือน รวมทั้ง ลูกเดือย

เบอะคลี (ลูกเดือย)
ภูมิปัญญาจากไร่หมุนเวียน

โครงการศูนย์ความรู้กันใต้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเต๋อย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

1.2 กลุ่มเป้าหมายของชุดความรู้ทำมาหากิน

- ผู้ว่างงาน
- ผู้สนใจงานอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
- ผู้ที่อยากประกอบอาชีพเสริม

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

1.3 ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น

➤ ประโยชน์ต่อคนในพื้นที่/ประชาชน

อาชีพปักลูกเดือย ถือเป็นอาชีพที่มีไม่กี่คนที่สามารถทำได้ หากคนในพื้นที่มีการประกอบอาชีพนี้มากขึ้น จะสามารถหารายได้เสริมเนื่องจากเส้นที่ปักลายลูกเดือยจะมีความสวยงามด้วยลวดลายจากลูกเดือย และถือเป็นเอกลักษณ์คนในพื้นที่ถึงแม้ไม่ได้เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงแต่คนในพื้นที่จะใส่เสื้อกะเหรี่ยงร่วมในงานและพิธีสำคัญต่างๆ รวมทั้งใส่ในชีวิตประจำวัน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

➤ ประโยชน์ต่อหน่วยงาน

วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ดังนั้นในการจัดทำชุดความรู้งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยงถือเป็นภารกิจหลักก่อนที่จะนำเสนอองค์ความรู้ในยุคใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ให้แก่ชุมชนก็ควรที่จะได้มีความรู้บริบทเดิมของชุมชนก่อน และได้ดำเนินกิจกรรมในเป้าหมายของทางจังหวัดที่สนับสนุนให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐแต่งกายด้วยผ้าทอกะเหรี่ยง

ที่ มส ๐๐๑๗.๗/๑ ๒๗๑๙๖

ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ถนนขุนลุมประพาส มส ๕๘๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง การแต่งกายข้าราชการและชุดพื้นเมือง (ชนเผ่า)

เรียน รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วน หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ นายอำเภอทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน และนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน

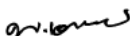
ด้วยจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดที่สำคัญในการส่งเสริมเผยแพร่ ประเพณีวัฒนธรรม อนุรักษ์การแต่งกายผ้าท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย จึงได้กำหนดการแต่งกายข้าราชการ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนี้

๑. วันจันทร์	แต่งเครื่องแบบปฏิบัติราชการ
๒. วันอังคาร	แต่งชุดชาติพันธุ์ กระเหรี่ยง หรือชุดชาติพันธุ์อื่นๆ
๓. วันพุธ	แต่งชุดไทยใหญ่ (ไต)
๔. วันพฤหัสบดี	แต่งชุดสุภาพ
๕. วันศุกร์	แต่งชุดผ้าไทย

ในการนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงขอความร่วมมือทุกส่วนราชการ/หน่วยงานประชาสัมพันธ์ การแต่งกายให้ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของท่านทราบ เพื่อถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ อนึ่งสำหรับอำเภอขอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่งทราบ และดำเนินการด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายพิพัฒน์ เอกภาพันธ์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดตมวิ บิลดิ้ง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

➤ ประโยชน์ต่อผู้จัดทำองค์ความรู้

ผู้จัดทำได้ประโยชน์ต่อการจัดทำองค์ความรู้ชุดงานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง ตั้งแต่เรื่องการทำ ประเด็นองค์ความรู้ การหาองค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการนำเสนอองค์ความรู้ด้วยชุดความรู้นี้ ถือเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจในการปฏิบัติงานของผู้จัดทำ และยังมีแนวทางในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอกะเหรี่ยงที่เพิ่มมูลค่าด้วยการปักลูกเดือย

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

1.4 ขั้นตอนการจัดทำชุดความรู้ทำมาหากิน

ขั้นเตรียมความพร้อมของนักจัดการความรู้

1) เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้เป็นนักจัดการความรู้และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการทำมาหากินตามแนวทางศูนย์ความรู้กินได้ ระหว่างวันที่ 14 - 17 มิถุนายน 2559 ณ KU Home มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) จัดทำร่าง Taxonomy เรื่อง งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผืนผ้าทอกะเหรี่ยง จัดส่งและรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นค้นคว้าหาความรู้

3) บ่งชี้ความรู้อาชีพอย่างละเอียดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ค้นคว้าหาข้อมูลอาชีพ ความต้องการของชุมชน และบริบทพื้นที่ แล้วใช้ Taxonomy เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพบนพื้นฐานของการทำข้อมูลในชุมชนเป็นฐาน (Area based) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สื่อต่างๆ รวมทั้งการลงพื้นที่ในชุมชน

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ขั้นสร้างและแสวงหาความรู้

4) สร้างและแสวงหาความรู้ โดยการระบุแหล่งความรู้ และ รวบรวมความรู้แบบ Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge โดยวิธีการคัดลอก สัมภาษณ์ เล่าเรื่อง บอกเล่า สังเกต สนทนากลุ่ม และการเสวนา โดยเน้นการลงพื้นที่ศึกษาในชุมชนจากผู้ให้ข้อมูล 3 ท่านคือ

4.1) นางสาวอัมภา สัมครพงศ์พันธ์ บ้านพะมอลอ

4.2) นางจิราพร หทัยทิพย์ บ้านโป่ง

4.3) นางนงคราญ เลิศรุ่งวาทัญญู บ้านโป่ง

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

5) กอดบทเรียนเป็นชุดความรู้จัดความรู้ให้เป็นระบบ โดยการนำมาเรียบเรียงและตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและการเขียน

6) ประมวลและกลั่นกรององค์ความรู้ที่ได้ทำการจัดระบบ ทำการตรวจสอบความถูกต้องโดยเจ้าของความรู้ ทดลองใช้ และปรับปรุงให้สมบูรณ์

ขั้นเผยแพร่องค์ความรู้

7) จัดทำกล่องความรู้กินได้ การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ เพื่อให้ผู้สนใจเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)

8) แบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing) โดยการประชุมและจัดเสวนา เพื่อการปรับปรุงและต่อยอดความรู้ เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการ Update ความรู้ และการต่อยอดความรู้ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้จริง

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ส่วนที่ 2 :

เช็คความพร้อม

ก่อนประกอบอาชีพ

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

Infographic

อัตลักษณ์ของหญิงกะเหรี่ยงที่แต่งงานแล้ว
ใส่เสื้อ (เสื้อ) ที่มีการทอและสร้างสรรค์
ลวดลายบนเสื้อด้วยการปักลวดลายด้วย
เส้นด้าย และเพิ่มความสวยงามด้วยลูก
เด็อย (เบอะคลี) ฝังจากไร่ชุมชนเวียง

ลูกเด็อย ด้าย เข็ม วัสดุอุปกรณ์

เส้นทางสู่อาชีพ
งานปักลูกเด็อย

“ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ค่าตอบแทน ค่าแรงในการปัก 200 - 500 บาทต่อเสื้อ 1 ชิ้น

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน
Social Media
Online Marketing

E-commerce

ขายในพื้นที่

- ผู้ประกอบการท้องถิ่น
- ข้าราชการและพนักงานของรัฐ
- งานประจำอำเภอและจังหวัด
- ศูนย์ศิลปาชีพ
- ร้านค้าชุมชน
- นักท่องเที่ยว
- ผู้สนใจงาน Hand made

ความรู้และทักษะสำหรับดำเนินการ

1. ชาวกะเหรี่ยงและผ้าทอกะเหรี่ยง
2. เกลักษณ์ของผ้าทอกะเหรี่ยง
3. ลายปักและความหมายของลายปัก
4. การออกแบบลายและการวางลาย
5. การคัดเลือกผ้า ลูกเด็อย และด้ายสีสำหรับปักลาย
6. การเย็บและการปักลายลูกเด็อย

แนวคิดต่อยอด

การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้อื่นๆ นอกจากเสื้อ เช่น ปกหนังสือ ที่คาดผม เข็มขัด สร้อยข้อมือ บนลวดลายผ้าทอกะเหรี่ยงพร้อมบอกเล่าเรื่องราว ความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงที่สะท้อนวิถีชีวิตคนของกับธรรมชาติ

Q & A ชุดความรู้ทำมาหากิน งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง

• ทำไมต้องทำ ?

- ✓ เป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงที่ผู้หญิงทุกคนต้องทอผ้าให้คนในครัวเรือนใส่ และเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น
- ✓ การปักลายลูกเดือยถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เสื้อทอกะเหรี่ยง

• ทำแล้วได้อะไร ?

- ✓ การปักลูกเดือยเป็นการสะท้อนความเชื่อและวิถีชีวิตซึ่งปัจจุบันเริ่มลบเลือนไปเนื่องจากค่านิยมของคนในพื้นที่
- ✓ คนที่เห็นเสื้อที่ปักลูกเดือยจะมีความชอบเพราะเป็นการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาใช้ตกแต่งเสื้อผ้าอาภรณ์

Q & A ชุดความรู้ทำมาหากิน งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง

- **ใครได้ประโยชน์/ใครนำไปใช้**

- ✓ กลุ่มสตรีทอผ้าบางคนที่ทำผ้ากะเหรี่ยงเป็นส่วน
ใหญ่ปักลายลูกเดือยไม่เป็น และนักเรียน นักศึกษา
สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้
- ✓ คนที่ปักลูกเดือยจะมีรายได้จากการปักเพราะเสื้อที่
ปักลูกเดือยจะมีราคาแพงขึ้น

- **เป็นความต้องการ/โอกาส หรือเพื่อแก้ปัญหา**

ถือเป็นความต้องการของคนในชุมชนที่อยากให้มี
การส่งเสริมอาชีพปักลูกเดือย เพราะทำที่สามารถปักได้มี
น้อยมากผลิตไม่ทันตามความต้องการ และควรมีการ
อนุรักษ์ลายลูกเดือยที่ปักบนผืนผ้า เพราะปัจจุบันเสื้อ
กะเหรี่ยงที่ปักลายลูกเดือยจะมีราคาสูงมากแต่ยังมีการใช้ใส่
ในงานหรือพิธีสำคัญๆ

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ความรู้เกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยง

- ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่บนพื้นที่สูงของภาคเหนือและภาคกลางตามแนวขนานแดนไทยพม่า มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ล้วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธและสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติ และระหว่างมนุษย์ด้วยกัน มีความเชื่อว่าธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ ป่า สิ่งเหนือธรรมชาติ อันหมายถึงเรื่องราวของความเชื่อ ความเคารพ ความยำเกรงต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ และสุดท้ายความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันกัน สามสิ่งนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันหากเรื่องใดเรื่องหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมกระทบกับอีกเรื่องหนึ่ง
- ชาวกะเหรี่ยงใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย พึ่งพาตนเอง อาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ใช้และรักษาตามคำสอนของบรรพบุรุษที่สืบทอให้แก่รุ่นลูกหลานว่า “ใช้ป่าต้องรักป่า ใช้น้ำต้องรักน้ำ ใช้และรักษาไว้ให้ลูกให้หลานได้ใช้ด้วย”

“เออะ ก่อ เกอะ ตอ ก่อ, เออะ ที เกอะ ตอ ที, เออะ ตื่อ อะ ลอ
ใจ เลอ โฟ เลอ ลี”

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ความรู้เกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยง

ผ้าทอ กับ เครื่องจักสาน ถือเป็นความรู้ภูมิปัญญาของชาว
กะเหรี่ยงที่สะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพาตนเองและสืบทอดกันมา
ยาวนาน คนรุ่นเก่ามีคำสั่งสอนให้ลูกหลานได้คิดได้ปฏิบัติว่า

...ผู้ชายจะมีครอบครัวได้นั้นต้องทำอะไรเป็น จักสานได้ ทำมาหากิน
เป็นจะได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนผู้หญิงนั้นต้องมีฝีมือ ทำอาหาร ตักข้าว
ทอดผ้าได้ มีความละเอียดใจในการครองเรือน ทั้งหญิงและชายหากยังไม่รู้ทำไม่ได้
แสดงว่ายังไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว...

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงในแต่ละช่วงวัยมีความ
แตกต่างกัน หญิง - ชาย หญิงสาวกับหญิงที่แต่งงานแล้วก็จะสวม
เสื้อผ้าที่แตกต่างกัน มีความเชื่อและความหมายของเสื้อผ้าที่สวมใส่
โดยผู้หญิงจะเป็นผู้ทำหน้าที่ถักทอ ตัดเย็บเสื้อผ้าให้ลูก ให้สามี พ่อ แม่
เด็กผู้หญิงจะเริ่มเรียนรู้การทอผ้าจากแม่ เมื่อถึงวัยจะครองเรือนต้อง
ทอผ้าและเตรียมเสื้อผ้าใหม่สำหรับตัวเองและฝ่ายชายในวันแต่งงาน

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เซวา

เสื้อเด็กและหญิงสาวจะเป็นชุดทรงกระสอบ
ผ้าฝ้ายพื้นขาว ทอหรือปักประดับลวดลายให้งดงาม

เซวา เป็นชุดสีขาวยาวถึงข้อเท้า
ทอยกดอกแต่งลวดลายให้สวยงามที่
ชายเสื้อ ทอคาดสีแดงใต้หน้าอกแบ่ง
ช่องระหว่างท่อนบนและท่อนล่าง
ชายเสื้อขอบแขนเสื้อและคอเย็บแต่งด้วย
ด้ายถักสีแดงเช่นกัน (ชุดสีขาวสื่อถึง
ความสะอาด บริสุทธิ์ เปรียบกับเด็ก/
หญิงสาว ที่คาดสีแดงหมายถึงป้องกัน
สิ่งชั่วร้ายไม่ให้เข้ามาทำลายหญิงสาว
รวมถึงเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อไม่ให้ผู้ชาย
หรือผู้ที่คิดไม่ดีห้ามมิให้แตะต้อง

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เซวา

ความเชื่อ “เมื่อหญิงสาวแต่งงานแล้วจะ
เปลี่ยนไปสวมใส่ชุด “เซชู” และจะกลับมาใส่เซวาอีก
ไม่ได้ หากมีผู้ใดกลับมาสวมใส่เซวาเชื่อว่าจะทำให้มีสิ่ง
ไม่ดีไม่งามเกิดขึ้นกับหมู่บ้าน ต้องทำพิธีเพื่อขอมมา
บางครั้งหญิงนั้นไม่สามารถอยู่ในหมู่บ้านอีกได้”

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เชชู และหน้

เชชู ทอจากผ้าฝ้ายที่ย้อมสี ทอผืนเสื่อ ทอลวดลาย ยกดอกหรือปักลวดลายด้วยฝ้ายและลูกเดือย และเย็บ ชายเสื่อด้วยไหมสีดำ และการสวมใส่ต้องมีคาถาขอให้ เชชูเป็นเสมือนสิ่งป้องกันสิ่งชั่วร้าย ผสานกับความ เชื่อเกี่ยวกับ “คราม” และ “ยอ” ที่คนปกากะญอเชื่อ ว่าเป็นไม้ที่มีเจ้าของ มีภูตผิดูแลรักษา ก็จะป้องกันและ รักษาคนที่สวมใส่เสื่อที่ย้อมจากครามและยอ ชายเสื่อที่ เย็บด้วยไหมสีดำก็เป็นการป้องกันสิ่งชั่วร้ายเช่นกัน

หน้ จะทอด้วยฝ้ายมัดหมี่ ย้อมด้วยเปลือกก่อก ผสมกับ ไพล และปูนกินหมากจะได้สีน้ำตาลอมแดง เชื่อว่าหญิง นุ่งผ้าชิ้นลายมัดหมี่ป้องกันไม่ให้สามีตนเองมองผู้หญิง อื่น

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ส่วนหญิงที่มีครอบครัวแล้วจะสวมเสื้อสีดำ น้ำเงิน และ
ผ้าถุงสีแดงคนละท่อน ตกแต่งด้วยลูกเดือย หรือ
ทอยกดอก ยกลาย

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เชกอ

สำหรับผู้ชายกะเหรี่ยงนั้นส่วนมากจะสวมเสื้อตัวยาวถึง สะโพก ตัวเสื้อจะมีการตกแต่งด้วยแถบสีไม่มีการปัก ประดับเหมือนเสื้อผู้หญิง นุ่งกางเกงสะดอ

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เซโพล์

เสื่อผู้เฒ่าผู้แก่ชาย เสื่อตัวยาวคลุมเข่ากักทอด้วยฝ้ายสีแดงที่ย้อมจากสีธรรมชาติสลับด้วยฝ้ายดิบสีขาวตุ่น ผู้สูงอายุสวมเสื่อตัวยาวเพื่อความอบอุ่นของร่างกาย โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว เวลาที่นั่งซุ่เข้าจะดึงผืนเสื่อลงมาคลุมจรดพื้น บ้างใช้เท้าเหยียบชายเสื่อไว้ ไม่เพียงแต่ไม่ให้ลมหนาวเล็ดลอดเข้ามาเท่านั้น ผู้อาวุโสต้องการที่จะนั่งให้มิดชิด ห่มตัวปิดถึงเท้า ไม่ให้ใครเห็นเท้าที่อาจจะดูไม่งามตา

เซโพล์ จึงสะท้อนให้เห็นความสุขุม
ละเอียดอ่อน และความรอบคอบของผู้อาวุโส

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เสื้อผ้าของชาวกะเหรี่ยงล้นมียะให้กับผู้สวมใส่ ให้รู้จัก
ระมัดระวัง ดังเตือนให้รู้เสมอว่าเมื่อเราสวมชุดนี้เราควรปฏิบัติ
ตนอย่างไร และไม่ทำอะไรให้เป็นที่น่าเสียดาย หมั่นหมอง แปร
เปลี่ยนเสื้อผ้าและจิตใจของเรา

หญิงที่สวม “เซวา” ต้องรักษาตัวเองให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง
จนกว่าจะถึงเวลาแต่งงาน เมื่อแต่งงานแล้วสาว “เซซู” ต้อง
เป็นหญิงที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามี มีความละเอียดในการครอง
เรือน ดูแลสามีและลูก เป็นภรรยาที่ดีและเป็นตัวอย่างของลูก
ชายที่สวม “เซกอ” พึงระลึกเสมอว่าเป็นผู้นำของครอบครัว
ต้องมีความเข้มแข็งและอดทน ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี
น่าเชื่อถือ เมื่อเข้าสู่วัยที่ต้องสวม “เซโปล” คำพูดการกระทำ
ต้องระมัดระวังมีความสุขรอบคอบเป็นแบบอย่างและเป็นผู้ให้
กำลังใจ ข้อคิด แกลูกหลาน

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ผ้าทอกะเหรี่ยง

เดิมเครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายของชนเผ่า จะเป็นแบบดั้งเดิม ไม่มีลวดลาย สีสัน เช่น เสื้อเม็ดเดือย, ผ้าถุง จะมีลายเดิมที่คิดค้นเอง เสื้อกระเหรี่ยงชาย ลวดลายจะมีสีขาว-แดงเท่านั้น ไม่มีลวดลาย สีขาวล้วนธรรมชาติ กางเกงผู้ชายจะไม่มีลวดลายสีขาวธรรมชาติ

แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านไม่ปลูกฝ้าย ปั่นฝ้ายเอง แต่ซื้อเส้นใยฝ้ายมาย้อมสีธรรมชาติ หรือย้อมสีเคมีเพื่อความสะดวกและได้สีที่เข้มข้น หรือซื้อฝ้ายที่เป็นเส้นใยสังเคราะห์ เส้นใยผสมฝ้ายและใยสังเคราะห์จึงมีให้เลือกหลายสี มีการนำไหมประดิษฐ์มาดัดแปลงและตกแต่ง ลวดลายให้มีความทันสมัย แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์และสะท้อนถึงความเชื่อของชนเผ่า

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ผ้าทอกะเหรี่ยง

ลวดลายบนผืนผ้าทอทะเกียง จะมีทั้งลวดลายที่มาจาก การทอ การทอยกดอก การปักด้วยเส้นด้ายที่หลากหลาย การปักด้วยลูกเดือย ซึ่งลวดลายเหล่านี้ล้วนเลียนแบบมาจาก ธรรมชาติ สิ่งที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ พระอาทิตย์ เปลือกหอย รอยเท้าสัตว์ ไยแมงมุม บางลวดลายก็จะเป็นการปักตกแต่งเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสวยงาม นอกจากนี้การเย็บต่อ การเย็บแนวตะเข็บ ก็จะมีเพิ่ม ลวดลายเพื่อให้เกิดความสวยงาม

ผ้าทอกะเหรี่ยงมีรูปแบบการทำลวดลาย 2 ลักษณะคือ

1. การทอยกดอกเป็นการสร้างลวดลายจากการทอยกดอก
2. การปักเป็นการสร้างลวดลายจากการปัก 2 แบบคือ
 - 2.1 การปักด้วยเส้นด้าย
 - 2.2 การปักด้วยลูกเดือย

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการทอ การทอขยกดอก

ทอ แลอะ แลอะ แคะ ต๋า พอ
ทอลายดอกกรอบเส้น

ทอ เกอะ ปอ เตอ
ทอลายใบแมงมุม

ทอ ต๋า แลอะ แคะ โฟ
ทอลายดอกเล็ก ทอขอบเส้น, ซาขเส้น

ทอ ต๋า แลอะ แคะ โตะ
ทอลายดอกใหญ่ ตามขอบเส้น/ซาขเส้น

ทอ แลอะ แคะ ต๋า
ทอลายเส้นบนผ้า

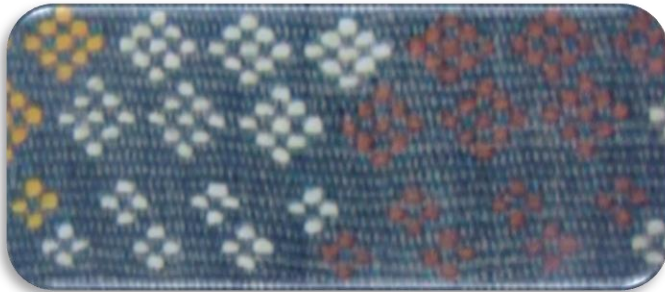
โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิ้ง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

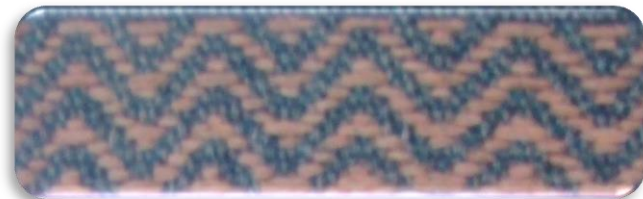
ลวดลายจากการทอ การทอขยกดอก

ทอ ต๋า อู ซอ แหะ คลึ
ทอขยกดอกลายต๋าโก้

ทอ ต๋า แล๊ะ แคะ ต๋า หลู่ช ใบ
ทอขยกดอกสีเส้น

ทอ ต๋า อู ต๋า อะ เกะ
ทอขยกดอกลายโค้ง

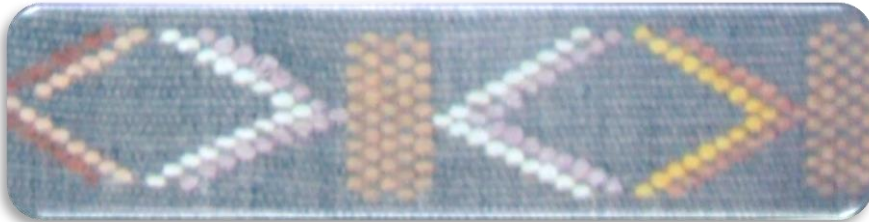
ทอ ต๋า อู ซอ ตี เซ
ทอขยกดอกลายปีกไก่

ทอ ต๋า อู ต๋า อะ กี
ทอขยกดอกลวดลาย

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการทอ การทอขยกดอก

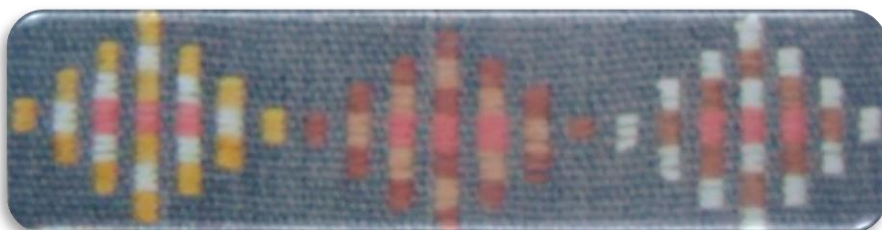
ทอ ต่า อู ชอ ๗๒ เสอะ คี
ทอขยกดอกกลางขาไก่แฝด

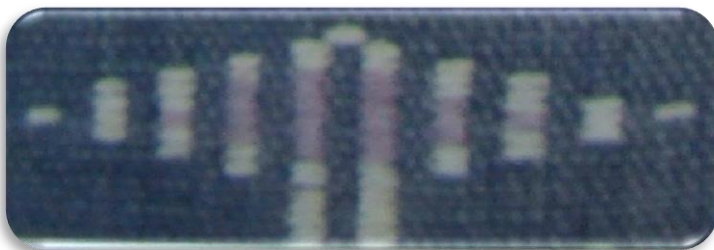
ทอ ต่า อู แหะมะ กอ
ทอลายเบ้าตา

ทอ ต่า อู อะ ๓๒ เด เจ
ทอขยกดอก ลายช่องก๊อ

ทอ ต่า อู เม เดอ
ทอขยกดอกรูปกระต๊อบขาว

ทอ ต่า อู ห่อ เตอ ๗๒
ทอขยกดอกกลางดอกฝักเห็ด

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิ้ง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

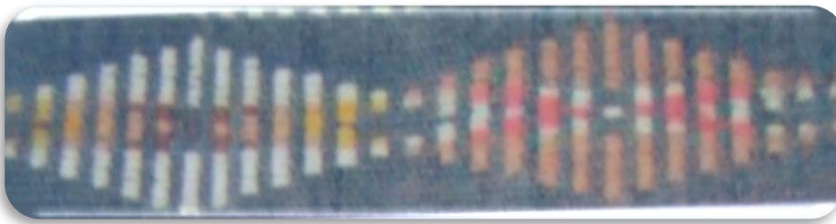
เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการทอ การทอขยกดอก

ทอ ต๋า เาะะ เาะะ เถ่ ไหม่ม
ทอขยกดอกรูปแมลงปอตัวเมีย

ทอ ต๋า อู ดอ เหล่ กอ
ทอขยกดอกรูปจิ้งจก

ทอ ต๋า อู แหมะ กอธ กร้า
ทอขยกดอกรูประหว่างดวงตา/ระหว่างคิ้ว

ทอ ต๋า อู แหมะ คลี้
ทอขยกดอกกลาขลุกลตา

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการทอ การทอขยกดอก

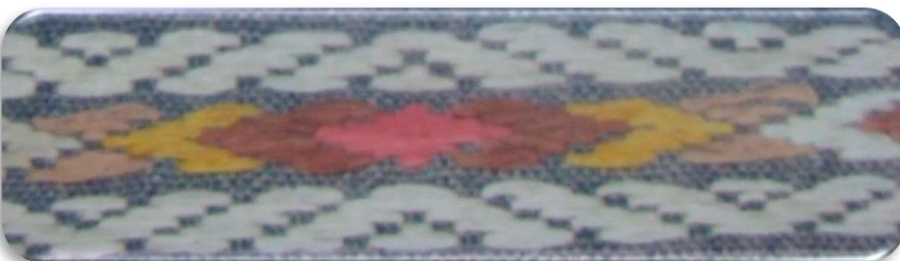
ทอ ต่า อู อะ กิ โฟ
ทอขยกดอกเล็ก

ทอ ต่า อู อะ แหมะ คลี เสอะ คี
ทอขยกดอกกลางลูกตาแฝด

ทอ ต่า อู แหะ แหะ เก้ ภา
ทอขยกดอกกลางแมลงปอตัวผู้

ทอ ต่า อู อะ แหมะ กอฮ หรือ
ทอขยกดอกกรูบขอบตาปิด

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการทอ การทอยกดอก

ทอ ๗๓ ๑๑ ๗๓ แหมะ คณ
ทอขกดอกกรุปดองตา

ทอ ๗๓ ๑๑ แหมะ ๗๓ คอ
ทอขกดอกกลาขรูปดองตาข้างเดียว

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลายปักผ้าทอกะเหรี่ยง

	<p>ลายต่ากัจจือเมะ เป็นลวดลายพื้นฐานมาจาก สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนซ้อนกัน ๒ ชั้น</p>
	<p>ลายเพลออาเดอ เป็นลวดลายพื้นฐานมาจาก รังผึ้ง</p>
	<p>ลายญาโพคิ เป็นลวดลายพื้นฐานมาจาก ก้างปลา</p>

ความรู้ที่ต่องมี/ทักษะที่ต่องใช้

ลายปักผ้าทอกะเหรี่ยง

ลายดั้งเดิม

	<p>ลายฉุยโพเขาะลอ คือเป็นลวดลายพื้นฐานมาจาก เท้าสุนัข(ชาวบ้านเรียกว่าตีน หมา)</p>
	<p>ลายตาแมะกาว คือเป็นลวดลายพื้นฐานมาจาก ลายดาวบนท้องฟ้าส่วนลายดาว ครอบด้วยลายขนมเปียกปูน</p>
	<p>ลายฉ่าเดอะอาเมะคลี คือลวดลายพื้นฐานมาจากดาว ลูกไก่</p>

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลายปักผ้าทอกะเหรี่ยง

ลายดั้งเดิม

	<p>ลายทูลูชะ ลวดลายพื้นฐานมาจากน้ำเต้า</p>
	<p>ลายตำโค๊ะเพลาะ ลวดลายพื้นฐานมาจากกระมัง</p>
	<p>ลายตำเซ้งเซ้ง ลวดลายพื้นฐานมาจากสี่เหลี่ยม จตุรัส</p>

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลายปักผ้าทอกะเหรี่ยง

ลายตะโปโล๊ะ

ลวดลายพื้นฐานมาจากคลื่นน้ำ

ลายชอดิเซ

ลวดลายพื้นฐานมาจากปีกไก่

ลายกะบอ่าเข้าะ

ลวดลายพื้นฐานมาจากตะขาบ

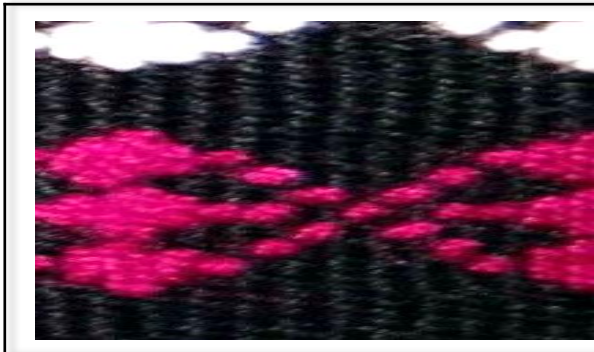
โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิ้ง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลายปักผ้าทอกะเหรี่ยง

ลายตะแหว

ลวดลายพื้นฐานมาจากตะแหว

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการปักด้วยเส้นด้าย

ชะ ๗ ถ่อ กลอ
ปักลายการริกกิ่งไม้ไผ่

ชะ ออ หล่า กี่
ปักลายเปลือกหอย

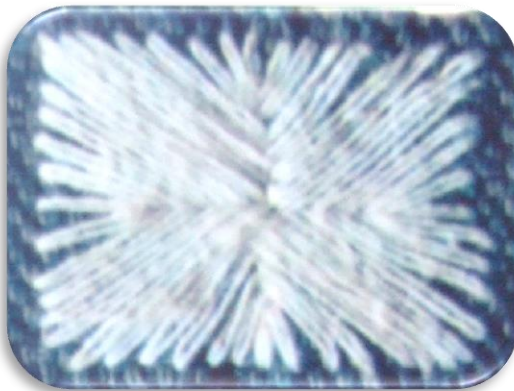
ชะ เตะ โฟ ธิ
ปักลายตีนลูกเป็ชด

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

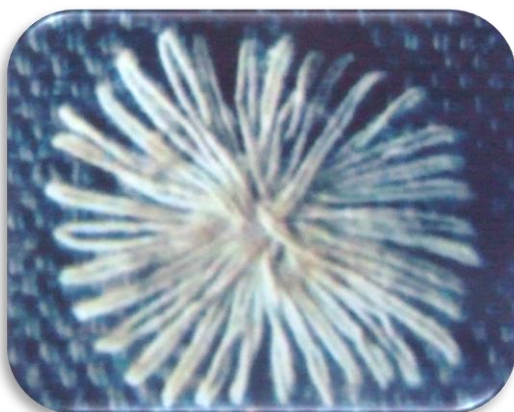
ลวดลายจากการปักด้วยเส้นด้าย

ชะ พอ ก่า คี
ปักรูปดอก ก่าคี

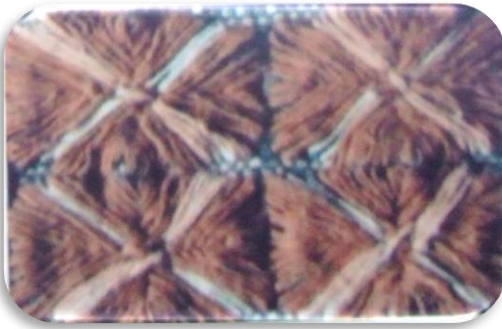
ชะ จ้อ เกอะ เป อะ ตี เซ
ปักลายปักผีเสื้อ

ชะ ฝ่ออะ กอ พอ
ปักลายดอกกะเป็อ

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการปักด้วยเส้นด้าย

ระ ชูช โป ค่อ หล่อ ด้กะ
ปักลายใบบัวบก

ระ โย ห่อ กี่
ปักลายเกล็ดสัตว์น้ำ

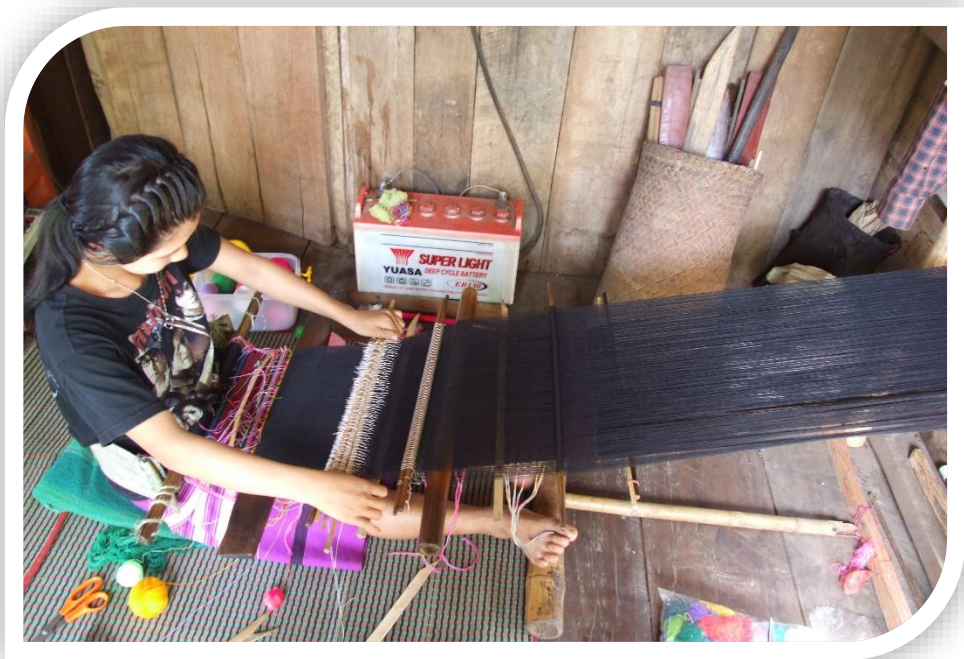
ระ ออ หล่า จอ โย
ปักลายเปลือกรองปักเป็นแถวขาว

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการปักด้วยเส้นด้าย

ชะ ที ลู โฟ ปริ
ปักลายน้ำเต้าเล็ก ๆ

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการปักด้วยลูกเดือย

ระ ออ ถ่อ เบอะ

ปักลูกเดือยเป็นแนวเพิ่มจากกลางเปลือกหอย

ระ ฝ่อ ถ่อ กลอ

ปักลูกเดือยกลางตัวไม้

ระ เบอะ จ้อ เกอะ เป

ปักลูกเดือยกลางพิเสื้อ

ระ ถ่อ เกอะ ปอ เถอ เบอะ

ปักลูกเดือยกลางไสแมงมุม

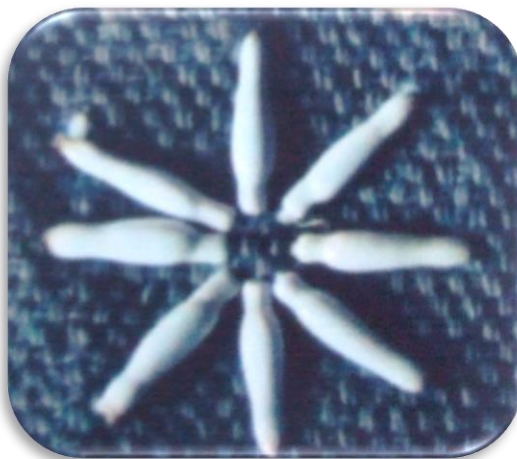

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ลวดลายจากการปักด้วยลูกเด็ดย

ระ เกละ แขน โป
ปักลูกเด็ยชลายเทียนไข

ระ เบอะ หมื่อ
ปักลูกเด็ยชลายพระอาทิตย์

ระ เบอะ ฝา
ปักลูกเด็ยชลายดวงดาว

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ในปัจจุบันมีการปกลดลายประยุกต์ใหม่ๆ โดยผสมผสานลวดลายการทอ การปักเส้นด้าย และปักลูกเดือย เพื่อเพิ่มความสวยงามบนพื้นผ้า

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เอกลักษณ์ของผ้าทอกะเหรี่ยงที่ปักเดียว

- การปักลูกเดียวประดับชายเสื้อผู้หญิง จะใช้วิธีปักหลังจากเย็บผ้าประกอบเข้าไป หลังจากการทอผ้าเป็นผืนแล้ว
- โดยร้อยลูกเดียวเข้ากับเส้นด้ายขวางระหว่างด้ายยืน โดยให้ลูกเดียวลอยตัวอยู่บนผืนผ้า และบางครั้งมีการผสมรวมกันระหว่างการปักลายจากด้ายสลับลูกเดียว

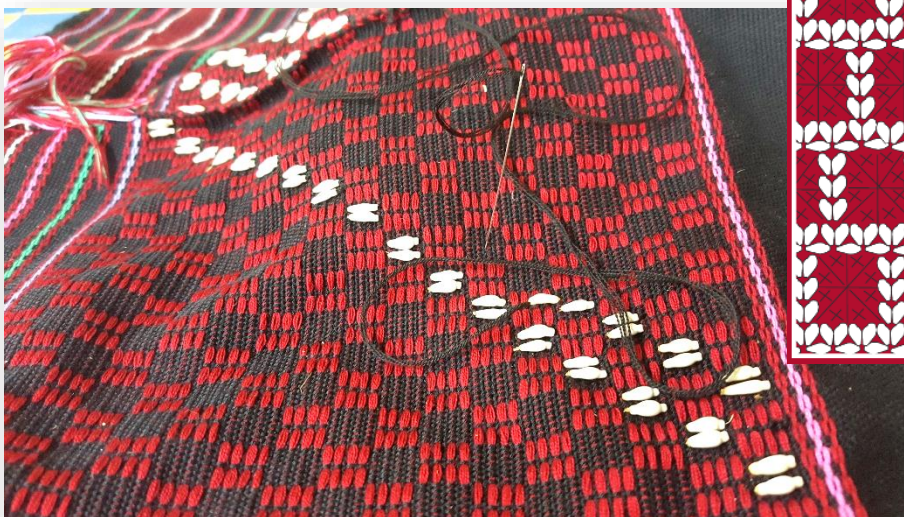

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

การออกแบบลวดลายและการวางลาย

การออกแบบลวดลายและการวางลายปักเดียวผ้า
ทอกระเหรี่ยงนั้น เริ่มตั้งแต่ที่ผู้ทอผ้าครั้งแรกต้องวาง
ตำแหน่งที่อยากให้ปักลูกเดียว โดยจะเว้นลายการทอไว้ให้แก่
ผู้ปัก นอกจากนั้นผู้ปักจะต้องออกแบบลายปักลูกเดียวพร้อม
ทั้งบางคนมีความรู้เรื่องเรื่องการปักลายด้วยผ้าก็จะ
ผสมผสานร่วมกัน

ตัวอย่างรูปแบบการปักลูกเดียว

ช่องสีดำผู้ทอผ้าออกแบบไว้ให้ปักลูกเดียว

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้งมี/ทักษะที่ต้งใช้

การคัดเลือกผ้า

ผ้าที่ใช้ในการปักลูกเดือยสามารถใช้ได้กับผ้าทุกชนิด แต่สำหรับการปักลูกเดือยบนผ้าทอกะเหรี่ยงมักจะปักบนผ้าฝ้ายธรรมชาติ และผ้าโทเล เนื่องจากผ้าทอกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ทอจากฝ้ายธรรมชาติ หรือฝ้ายโทเล

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต่องมี/ทักษะที่ต่องใช้

เดือย

ลูกเดือย

การจำแนกชั้นทางวิทยาศาสตร์

อาณาจักร:	Plantae
หมวด:	Magnoliophyta
ชั้น:	Liliopsida
อันดับ:	Poales
วงศ์:	Poaceae
สกุล:	<i>Coix</i>
สปีชีส์:	<i>C. lacryma-jobi</i>

ชื่อทวินาม

Coix lacryma-jobi

L.

เดือย เป็นหญ้าที่แตกกอมาก ดอกแยกเพศไม่แยกต้น ใบขนาดใหญ่มีกาบใบ กาบใบสั้น ผิวเกลี้ยง หรือมีขนยาวปกคลุมในส่วนปลาย ลิ่นใบสั้น มีลักษณะเป็นเยื่อบาง ดอกช่อ ผลเทียมอยู่ด้านนอกเป็นสีน้ำตาลอมเหลืองหรือสีม่วง ผลแท้มีเปลือกหุ้มแข็งสีแดงเข้ม พันธุ์ที่เปลือกอ่อนจะเป็นสีน้ำตาล เดือยมี 4 สายพันธุ์ได้แก่

- *var. lacryma-jobi* ผลรูปไข่ เปลือกแข็งไม่เป็นริ้ว มักพบขึ้นตามธรรมชาติ เมล็ดใช้ทำอาหารหรือเครื่องประดับ
- *var. monilifer* ผลรูปกลม มีด้านแบน 1 ด้าน เปลือกแข็งไม่เป็นริ้ว พบเฉพาะในพม่าและตะวันออกเฉียงใต้ ใช้ทำเครื่องประดับ
- *var. stenocarpa* หรือมะเดือยขี้หนอน ผลคล้ายหลอดหรือขวด เมล็ดมีร่องเว้าเข้าไปตรงกลาง เปลือกแข็ง ไม่เป็นริ้ว เยื่อหุ้มเมล็ดสีน้ำตาลแดง น้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลอ่อน นิยมใช้เป็นไม้ประดับ ผลใช้ประดับเสื้อผ้าของชาวปะกาเกอญอ ใช้ทำสร้อยหรือเครื่องประดับอื่นๆ
- *var. ma-yuen* ผลรูปไข่ หรือทรงลูกแพร์ เปลือกนุ่มเป็นริ้ว เป็นพันธุ์ที่ใช้เป็นอาหาร และยังมีพันธุ์ย่อยอีกมากมาย เช่นในไทยมีพันธุ์เหนียวและไม่เหนียว ส่วนในบราซิลมีพันธุ์ต้นเดี่ยวที่ให้ผลผลิตสูง เป็นต้น

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

เด็ดย พืชที่ชาวกะเหรี่ยงปลูกไว้เพื่อใช้ในการตกแต่งเสื้อผ้า

ลูกเด็ดย หรือ เบอะคลี ของชาวกะเหรี่ยงเป็นเด็ดยชนิด “เด็ดยหิน” ซึ่งใช้เป็นเครื่องประดับคล้ายลูกปัด เป็นที่นิยมทางภาคเหนือ เด็ดยประเภทนี้มีเปลือกหุ้มเมล็ดเป็นงาหนา แข็ง และเหนียวมาก และมีหลายสี เช่น สีขาว สีเทาอ่อน สีเหลือง ชาวกะเหรี่ยงจะปลูกเด็ดยพร้อมกับหวานข้าวไร่ร่วมกับพืชชนิดอื่นๆ

ต้นมะเด็ดย (เบอะ)

ความรู้ที่ต่องมี/ทักษะที่ต่องใช้

เดือยหิน ที่ชาวกะเหรี่ยงนำมา

ใช้ประดับเสื้อผ้าถือเป็นความ
มหัศจรรย์ของธรรมชาติ
“จากไม้กลายเป็นหิน”

เดือยหิน เป็นเป็นพืชล้มลุกจำพวกหญ้า มีอายุเพียงปีเดียว แตกหน่อ
รวมกันจนเป็นกอใหญ่ ใบเรียวยาว ปลายใบแหลม ผิวใบสากมือ
ดอกไม่สมบูรณ์เพศ ออกที่ปลายยอด ผลกลม 3 – 8 ผลต่อต้น
รูปทรงคล้ายหยดน้ำ มีเปลือกแข็ง

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ชนิดของเดือยที่ใช้จะมีหลายสีแต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้สีขาว

โดยมี 2 แบบคือ แบบยาว และแบบกลม

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ด้ายสีสำหรับปักลาย

ด้ายสีสำหรับปักลาย ควรเป็นด้ายสีเดียวกัน
หรือสีใกล้เคียงกับตัวผ้าทอกะเหรี่ยง เพื่อไม่ให้เห็นสีของ
เส้นด้ายในการปัก

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

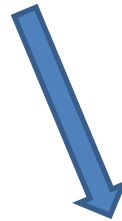
การเลือกลูกเดือย

ลูกเดือยที่ใช้ในการปักลายลูกเดือยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นสีขาว สามารถใช้ปักได้บนพื้นผ้าทอสีดำ แดง เหลือง ขาว และสีอื่นๆ โดยจะใช้ทุกสีแต่ส่วนใหญ่จะปักกับสีดำ

โดยทำการคัดลูกเดือยที่มีขนาดเท่าๆ กัน และคัดเมล็ดที่เสียหรือมีสีหม่นออก

คัดลูกเดือย

ลูกเดือยที่เสียและไม่ใช้จะมีลักษณะสีหม่น แตก และลาย

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

การเลือกลูกเดือย

ดิงเกสรของลูกเดือยออก

เตรียมลูกเดือยที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

การเย็บและการปักลายลูกเดือย

1. เตรียมอุปกรณ์ได้แก่ ผ้าทอ เข็ม ด้าย ลูกเดือย กรรไกร

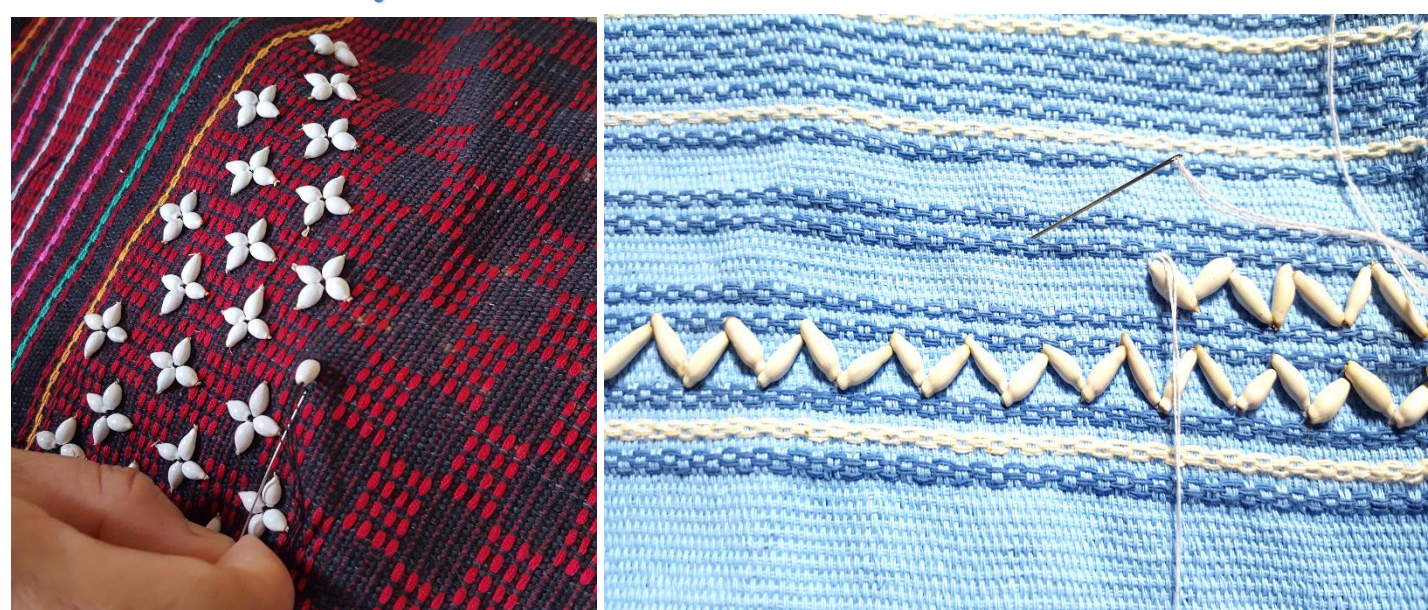
2. ออกแบบตำแหน่งลายจากช่องว่างของผ้าทอ

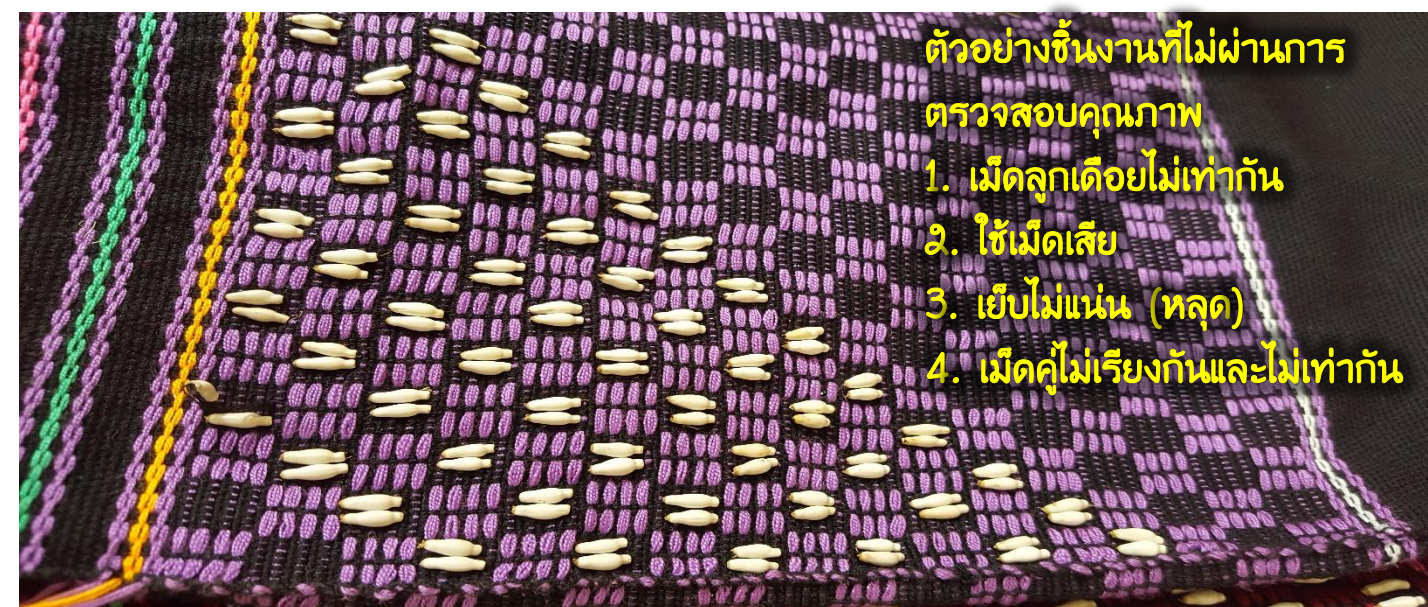
ความรู้ที่ต้องมี/ทักษะที่ต้องใช้

การเย็บและการปักลายลูกเดือย

3. ทำการปักลายลูกเดือย

4. ตรวจสอบความสวยงามและคุณภาพของการปักลูกเดือย

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ความรู้ที่ต่องมี/ทักษะที่ต้องใช้

ตัวอย่างผลงานที่ปักลายลูกเดือย

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ส่วนที่ 3 : ลงมือทำ

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิล딩 ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

3.1 วัตถุดิบ

ลูกเดือย (เบอะะคลี)

ผ้าทอกะเหรี่ยง (ที่ต้องการปัก)

ด้าย

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

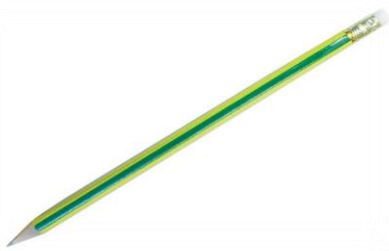
3.2 เครื่องมือ/อุปกรณ์

เข็มเย็บผ้า

กรรไกร

ดินสอ

กระดาษ

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

3.3 กระบวนการผลิต

ขั้นเตรียมการ

- ❖ ศึกษาและเรียนรู้ลวดลายปักลูกเดือยจากวิทยากร
- ❖ เตรียมอุปกรณ์
- ❖ ร่างวาดลายลูกเดือยลงบนกระดาษ A4
- ❖ ดำเนินการปักลูกเดือยตามร่างที่วาดไว้
- ❖ ตรวจสอบความสวยงาม เรียบร้อย

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ขั้นการผลิต

- ❖ จัดหาวัสดุ / อุปกรณ์ ได้แก่ เข็ม ด้าย ลูกเดือย และ ผ้าทอกะเหรี่ยงที่ต้องการปักลูกเดือย
- ❖ ออกแบบร่างวาดลายลูกเดือยบนกระดาษ
- ❖ ดำเนินการปักลูกเดือยตามร่างที่วาดไว้
- ❖ ตรวจสอบผลงานและความเรียบร้อย

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิ้ง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ชั้นการตลาด

- ❖ ตัดป้ายราคา อธิบายเรื่องราว ความหมายและความเชื่อของลายเพื่อวางแผนการจำหน่าย
- ❖ ประชาสัมพันธ์ นำเสนอชิ้นงาน โดยช่องทางต่างๆ เช่น งานประจำอำเภอ/จังหวัด งานประเพณีของอำเภอ/จังหวัด ฝากหน้าร้านของศูนย์ศิลปาชีพ และช่องทาง E-commerce

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิล딩 ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

3.4 การบริหารจัดการ

✓ การเงิน/การลงทุน

รายการลงทุน	งบประมาณ
วัสดุถาวร	
– ค่าเข็ม	10 บาท
– ค่ากรรไกร	99 บาท
วัสดุสิ้นเปลือง	
– ลูกเดือย (ลิตร)	100 บาท
– ด้าย (หลอด)	10 บาท

รายได้จากการปลูกเดือย (เดือยของผู้สั่ง)

200 – 300 บาท ต่อเสื้อ 1 ตัว ลวดลายไม่ละเอียดมากนัก

500 บาท ต่อเสื้อ 1 ตัวลวดลายละเอียด

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

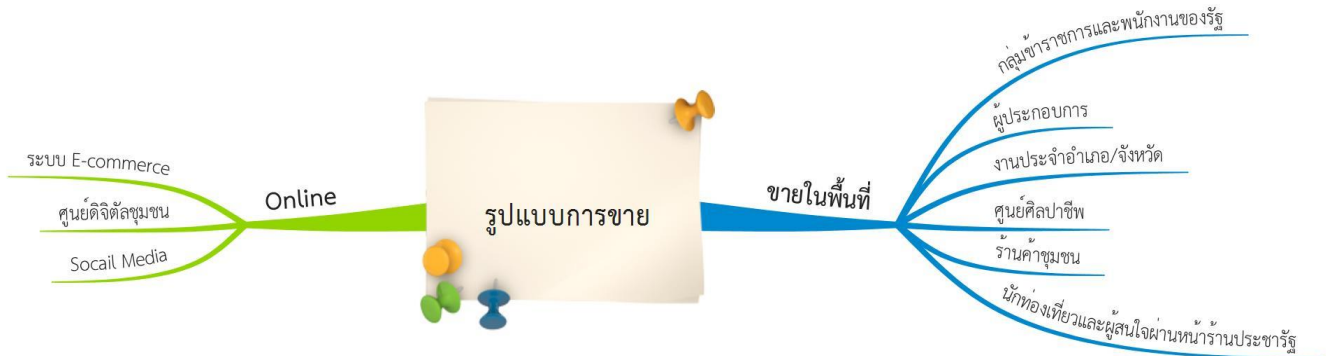
ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเต๋อย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

✓ การตลาด

มีรูปแบบการขายทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ บริการจัดส่งถึงบ้าน โดยราคาเสื้อกะเหรี่ยงปักเต๋อย ราคาปกติ เริ่มต้นที่ 1,200 บาท รวมราคาส่งเพิ่มอีก 50 บาท

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ส่วนที่ 4 :

ทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิล딩 ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

4.1 ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ปัญหา

- 1) ไม่มีคนที่สามารถปักลายลูกเดือยได้
- 2) การประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มคนที่สนใจ
ผ้าทอมือที่ปักลายลูกเดือย
- 3) ไม่มีการขายเรื่องราวประวัติศาสตร์อัน
ทรงคุณค่าของผ้าทอกะเหรี่ยงและที่มาของลูกเดือย

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

แนวทางแก้ไข

1) การแก้ไขปัญหากายในชุมชนที่มีผลต่อการผลิต

1.1) ควรฟื้นฟูวิถีชีวิตเดิมที่สตรีชาวกะเหรี่ยง จะถ่ายทอดภูมิปัญญากระบวนการผลิตผ้าทอแก่บุตรสาวเริ่มจากง่าย ๆ ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและสามารถออกแบบลวดลายด้วยตนเองได้

1.2) ควรนำเสนอเรื่องราวของ “หน่อหม้อเอ” นิทานชาวกะเหรี่ยงที่เล่าสืบกันมาว่าลายผ้าทอได้มาจากลายหน่งูใหญ่ซึ่งเป็นคู่รักในอดีตของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยง โดยงูจะเปลี่ยนลายทุกวัน และหญิงสาวก็ทอผ้าตามลายที่ปรากฏครบ 7 วัน ทอได้ 7 ลาย แต่ลายที่นิยมนำมาถักทอได้แก่ ลายโยห่อกือ ลายเกอเป่เปลอ ลายชู้ย๋ออลอ ลายที่ข่า ลายเกอแนเดอ หรือลายรังผึ้ง ลายเซอกอพอ หรือ ลายดอกมะเขือ

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

4.2 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้งานสำเร็จคือ ความละเอียดรอบคอบ ความสวยงาม การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และในพื้นที่ที่มีความต้องการมาก

โดยทุกปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จสามารถควบคุมโดยการรวมกลุ่มโดยผู้ผลิตพิจารณาจากความสวยงามของผู้ผลิตและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ๆ กระตุ้นให้คนในพื้นที่และคนที่มีความสนใจผ้าทอที่มีลวดลายพื้นบ้านมีความต้องการมากขึ้น โดยปัจจัยแต่ละตัวคิดเป็นร้อยละของความสำเร็จคือ

ความสวยงาม 25% การนำไปใช้ประโยชน์ 25%

ความต้องการ 50%

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

ชุดความรู้ทำมาหากิน

“งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

4.3 แนวคิดใหม่ในการพัฒนาอาชีพ

แนวคิดการต่อยอดจาก งานปักลูกเดือย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง สามารถนำผ้าที่ปักลูกเดือยไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ปกหนังสือ ที่คาดผม เข็มขัด กำไรข้อมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขายผลิตภัณฑ์พร้อมเรื่องราว วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติที่ถูกถ่ายทอดเป็นวัฒนธรรมการทอผ้าด้วยกี่เอว และปักลูกเดือยจากไร่หมุนเวียน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

แหล่งอ้างอิง

- **เจ้าของความรู้**

องค์ความรู้ **ผ้าทอกะเหรี่ยง ลายปัก**
การเย็บ และการออกแบบ

ชื่อ **นางสาวอัมภา สัมครพงศ์พันธ์**
ที่อยู่ **68 ม.9 ต.บ้านกาต**

อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

โทรศัพท์ **0871929751**

องค์ความรู้ **การตลาดผ้าทอกะเหรี่ยงและ**
ความต้องการของชุมชน
แหล่งผลิตลูกเดือย ต้นทุน

ชื่อ **นางจิรากร หทัยทิพย์**

ที่อยู่ **ม.13 ต.บ้านกาต**

อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

โทรศัพท์ **0861188498**

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

แหล่งอ้างอิง

- **เจ้าของความรู้**

องค์ความรู้ **การปักลายลูกเดือย**
ชื่อ นางนงคราญ เลิศรุ่งวาทัญญู
ที่อยู่ 438 ม.1 ต.บ้านภาค
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ -

องค์ความรู้ **ชนเผ่ากะเหรี่ยง**
ชื่อ นายตุลา ฟานิช
ที่อยู่ บ้านแม่ต๊อบเหนือ ตำบลบ้านภาค
อำเภอแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ -

Check List

สื่อประจำกล่องความรู้ก็ได้

“งานปักลูกเดือย
ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

แนะนำหนังสือและสื่อมัลติมีเดีย

จำนวน 14 รายการ

แนะนำแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม

จำนวน 18 รายการ

แนะนำแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบ

จำนวน 3 รายการ

ตัวอย่างวัตถุดิบ / อุปกรณ์

จำนวน 5 รายการ

โครงการศูนย์ความรู้ก็ได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

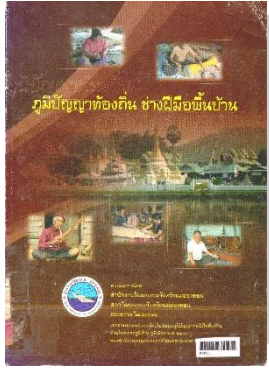
เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

หนังสือและสื่อมัลติมีเดีย

แนะนำสื่อสารสนเทศเพื่อใช้ในการศึกษา

“งานปักลูกเดียว ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ไฮไลท์ ★★★★★

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่างฝีมือพื้นบ้าน

โดย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาด้านช่างฝีมือพื้นบ้านที่เริ่มสูญหายไปตามกาลเวลา ตามโครงการภูมิบ้าน ภูมิเมือง พ.ศ. ๒๕๔๙ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ดำเนินการโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หนังสือและสื่อมัลติมีเดียอื่นๆ

ผ้าและสิ่งดักทอไทย โดย วิถี พานิชพันธ์

ผ้าและสิ่งดักทอไทยองค์ความรู้ในการศึกษาของศักราชหลักของสิ่งดักทอ คุณลักษณะและคุณสมบัติของเส้นใย การทอ การตกแต่ง และการนำไปใช้ ความเข้าใจในลักษณะความเป็นอยู่ของชุมชนไทอันมีส่วนสำคัญต่อการสร้างผืนผ้าหลากหลายรูปแบบ

ศึกษาวิถีวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาผ้าชนเผ่าสู่เชิงพาณิชย์ กรณีศึกษาผ้าทอกะเหรี่ยงจังหวัดภาคเหนือ

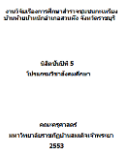
โดย พจนาน นุ่มพันธ์, อุษมา ตั้งธรรม, วาสนา ช้างม่วง, สุริย์ สุทธิสังข์, วิภาดา กระจ่างโพธิ์ และสัมภาษณ์ สุวรรณเครี ผ้า

บันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น “ผ้าทอกะเหรี่ยง” กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านโป่งแดง

โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทุ่งหัวช้าง

การถอดบทเรียนองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เพื่อการต่อยอดผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ เป็นการรวบรวมกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยงและภูมิปัญญาที่แฝงในงานฝีมือการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยง

งานวิจัยเรื่องการสำรวจชุมชนกะเหรี่ยง บ้านห้วยน้ำหนักอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

โดย นิสิตชั้นปีที่ 5 โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การรวบรวมองค์ความรู้จากชุมชนกะเหรี่ยงด้านสถาบันครอบครัว ศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ และสถาบันทางการเมืองการปกครอง รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยน้ำหนัก จังหวัดราชบุรี

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณของวิสาหกิจชุมชน บ้านเด่นยางมูล อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน โดย กนกวรรณ ต้นดีวรางกูร

การศึกษาค้นคว้าและผลตอบแทนของการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิ้ง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

“งานปักลูกเต๋อย ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

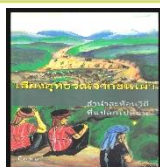
หนังสือและสื่อมัลติมีเดีย

แนะนำสื่อสารสนเทศเพื่อใช้ในการศึกษา

หนังสือและสื่อมัลติมีเดียอื่นๆ (ต่อ)

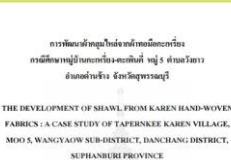
รายงานการวิจัย กระบวนการคิดและองค์ความรู้ด้านสิ่งทอพื้นเมืองของครุภูมิปัญญาเพื่อการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
โดย ศศ.ดร.สุธีลักษณ์ ไกรสุวรรณ ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เสียงอุทธรณ์จากชนเผ่า ผู้นำสะท้อนวิถีที่แปลกเปลี่ยน
โดย บ็อบบอ

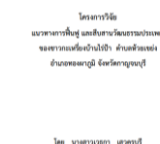

ไร่หมุนเวียน ในวงจรวีถีชนเผ่าปกากะญอ
โดย บ็อบบอ (ถาวร กัมพลกุล)

การพัฒนาผ้าคลุมไหล่จากผ้าทอมือกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านกะเหรี่ยง-ตะเพินคี หมู่ 5 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

โดย ภริมณัฏ แก้วมณี วิทยานิพนธ์ปริญญาโทคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

โครงการวิจัยแนวทางการฟื้นฟูและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยงบ้านไร่ป่า ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอลำดวน จังหวัดกาฬสินธุ์

โดย เวรกา เสวครบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปีงบประมาณ 2554

รายงานผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่เอว ของศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน

โดย ปิยะ นพศิริวงศ์

ปกากะญอ วิถีคน ผลการศึกษาโครงการ “การศึกษาภูมิปัญญาบนฐานการพึ่งพิงทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชนปกากะญอ กรณีศึกษาชุมชนบ้านสบลาน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

โดย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรุ่งอรุณ ปีการศึกษา 2558

วิถีแม่น้ำ วิถีป่า ของปกากะญอสาละวิน งานวิจัยปกากะญอ

โดย คณะนักวิจัยปกากะญอสาละวิน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม

แนะนำเว็บไซต์ หน่วยงาน และพื้นที่เรียนรู้

“งานปักลูกเดือย
ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

ไฮไลท์ ★★★★★

ฐานข้อมูลงานวิจัยทางชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) - <http://www.sac.or.th>

แหล่งรวบรวมงานวิจัยทางชาติพันธุ์ที่มีคุณภาพมาสังกัดสาระสำคัญในเชิงมานุษยวิทยา และเผยแพร่สารงานวิจัยแก่นักวิชาการ นักศึกษานักเรียนและผู้สนใจให้เข้าถึงงานวิจัยทางชาติพันธุ์ได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมอื่นๆ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม : สถาบันวัฒนธรรมศึกษา (สำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม)

http://www.culture.go.th/subculture4/index.php?option=com_content&view=article&id=35:2013-02-11-23-50-37&catid=50:nationalich2012

SOUVENIR “ของที่ระลึก ภูมิปัญญาของคนไทย เพื่อคนไทย”

<https://souvenirbuu.wordpress.com/ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย/ภูมิปัญญาภาคเหนือ/ผ้าและเครื่องแต่งกาย/ผ้าทอพื้นเมืองกะเหรี่ยง>

แม่หญิงล้านนา แม่หญิงชนเผ่า

<http://www.sri.cmu.ac.th/~maeyinglanna/main13/main2.php#m3>

โครงการพิพิธภัณฑ์ชนเผ่าออนไลน์

<http://www.hilltribe.org/thai/karen/>

ผ้ากะเหรี่ยงโกอินเตอร์

<http://news.voicetv.co.th/business/56837.html>

Dept. of Linguistics, Chulalongkorn University: หัตถานาวิชาเขียน

https://www.facebook.com/LingChula/photos/?tab=album&album_id=1763810510568115

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม

แนะนำเว็บไซต์ หน่วยงาน และพื้นที่เรียนรู้

“งานปักลูกเดือย
ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมอื่นๆ (ต่อ)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี : ลูกเดือย

<https://th.wikipedia.org/wiki/ลูกเดือย>

Plantillustrations : *Coix Lacryma-jobi L.*

http://www.plantillustrations.org/species.php?id_species=262782&lay_out=1&hd=0

Three Cheers for Job's Tears: Asia's Other Indigenous Grain : ECHO Asia Notes A Regional Supplement to ECHO Development Notes Issue 13, April 2012

https://c.ymcdn.com/sites/echocommunity.site-ym.com/resource/collection/F6FFA3BF-02EF-4FE3-B180-F391C063E31A/Three_cheers_for_Job's_Tears.pdf

Wikipedia : Job's tears

https://en.wikipedia.org/wiki/Job%27s_tears

ผ้าทอกะเหรี่ยง ชาวปกาเกอญอ : นางสาวฉัญฉุกร พงศรี วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต

<http://information57.blogspot.com/2014/09/blog-post.html>

โครงการผ้าทอกะเหรี่ยง ปิงบประมาณ 2558

<https://sites.google.com/site/phatorkariang/home/ibecause>

ภูมิปัญญาไทย : ผ้าทอกะเหรี่ยง

<http://www.otoptoday.com/wisdom/7712/ผ้าทอกะเหรี่ยง>

ศิลปะงานทอผ้า : ศิลปศาสตร์งานทอผ้า ภูมิปัญญา ละว้า-กะเหรี่ยง

<http://sinlapakator123.blogspot.com/2016/02/2-httpssouvenirbuu.html>

ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอกะเหรี่ยง : นายพิทยา อินทรมิ

http://www.thaischool.in.th/_files_school/76101289/data/76101289_1_20120617-200447.pdf

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว : ศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองของไทยในปัจจุบัน

<http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=21&chap=3&page=t21-3-infodetail03.html>

Karen Fabric : ผ้าทอกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

https://issuu.com/694154/docs/karen.issuu_issuu_issuu_

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

แหล่งจำหน่ายวัสดุทอผ้า และอุปกรณ์

“งานปักลูกเดือย
ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง”

สินค้า เส้นฝ้าย เส้นด้ายใยประดิษฐ์
ลูกเดือย

ชื่อร้าน ศูนย์ศิลปอาชีพแม่สะเรียง

ข้อมูลติดต่อ 215 ม.12 ต.บ้านภาค
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

สินค้า เส้นฝ้าย เส้นด้ายใยประดิษฐ์
ลูกเดือย

ชื่อร้าน ศูนย์จำหน่ายผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านโป่ง

ข้อมูลติดต่อ หมู่ 1 ต.บ้านภาค
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

สินค้า เส้นฝ้าย และอุปกรณ์ปัก

ชื่อร้าน ข้าวโอ๊ตเครื่องครัว

ข้อมูลติดต่อ ถนนแม่สะเรียง ม.12
ต.บ้านภาค อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

โครงการศูนย์ความรู้กินได้ @สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ที่อยู่ 69/18-19 อาคารชุดมิว บิลดิง ชั้น 18-19 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

เว็บไซต์: <http://www.okmd.or.th>

แผนการถ่ายทอดองค์ความรู้ และรูปแบบกิจกรรม

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม งานปักกลูกเต๋อบข

ภูมิปัญญาบนผ้าทอกะเหรี่ยง

รูปแบบกิจกรรม อบรมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลาดำเนินการ 2 วัน

สถานที่จัดกิจกรรม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

หน่วยจัดการศึกษาอำเภอแม่สะเรียง

กลุ่มเป้าหมาย ผู้สนใจ 10-15 คน

แผนการถ่ายทอดองค์ความรู้ และรูปแบบกิจกรรม

ครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จาก

ผ้าทอกะเหรี่ยงงักเตี๋ย

รูปแบบกิจกรรม อบรมเชิงปฏิบัติ

ระยะเวลาดำเนินการ 5 วัน

(ช่วงเย็น วันละ 3 ชั่วโมง)

สถานที่จัดกิจกรรม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

หน่วยจัดการศึกษาอำเภอแม่สะเรียง

กลุ่มเป้าหมาย ผู้สนใจ 10 คน

